

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Перший проректор
Шинкарик М.І.
2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Соціальне страхування»
ступінь вищої освіти – магістр
галузь знань 23 – «Соціальна робота»
спеціальність 231 – «Соціальна робота»
освітньо-наукова програма – «Соціальна робота та соціальна політика»

кафедра психології та соціальної роботи

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (семін.) (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Залік (сем.)	Екз. (сем.)
Денна	1	2	30	30	6	4	80	150	-	2

Тернопіль – ТНЕУ
2018

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Соціальне страхування»

1. Опис дисципліни «Соціальне страхування»

Дисципліна «Соціальна допомога»	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	галузь знань 23 – «Соціальна робота»	Статус дисципліни вибіркова Мова навчання українська
Кількість залікових модулів – 4	спеціальність 231 – «Соціальна робота» освітньо-наукова програма - Соціальна робота та соціальна політика	Рік підготовки: <i>Денна – 1</i> Семестр: <i>Денна – 1</i>
Кількість змістових модулів – 2	ступінь вищої освіти – магістр	Лекції: <i>Денна – 30</i> Практичні заняття: <i>Денна – 30</i>
Загальна кількість годин - 150		Самостійна робота: <i>Денна – 84</i> Індивідуальна робота: <i>Денна – 6</i> Тренінг – 4
Тижневих годин: Денна форма навчання - 10, з них аудиторних – 3		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. Мета і завдання дисципліни «Соціальне страхування»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Система соціального страхування є важливим і необхідним елементом соціально-економічних відносин сучасної України. Вона становить собою механізм реалізації соціальної політики держави і дозволяє справедливо і ефективно акумулювати та цілеспрямовано розподіляти фінансові ресурси, забезпечувати допомогу працівникам, а також членам їхніх сімей у випадку настання відповідних соціальних ризиків.

Дисципліна «Соціальне страхування» посідає важливе місце серед навчальних предметів, які формують фахівця соціальної сфери. Потреба у кваліфікованих фахівцях у сфері соціального страхування є очевидною як на макро, так і на макрорівні. Саме тому «Соціальне страхування» віднесено до циклу вибіркової дисципліни, які вивчаються в університеті та орієнтоване на засвоєння слухачами сучасної державної системи соціального захисту населення на підставі нових концепцій та програм Уряду.

2.2. Передумови для вивчення дисципліни Перелік дисциплін, які мають бути вивчені раніше: соціологія та психологія, управління соціальної сфери, соціально-психологічна дорога населенню, соціально-гуманітарна політика.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Теоретичні та методичні засади в соціальному страхуванні

Тема 1. Сутність, принципи і роль соціального страхування

Види загальнообов'язкового державного соціального страхування (ЗДСС). Страхувальний ризик. Страхувальні випадки. Об'єкти ЗДСС.

Суб'єкти ЗДСС: страховики, страхувальники, застраховані особи. Особи, які підлягають ЗДСС. Страхувальний стаж.

Тема 2. Іноземний досвід у сфері соціального страхування

Моделі соціального страхування: моделі Бісмарка, моделі Беверіджа та їх характеристика. Польська система соціального страхування. Три елементи сучасних пенсійних систем: державний пенсійний фонд, недержавні пенсійні фонди, страхові компанії зі страхування життя і пенсій.

Тема 3. Державне регулювання соціального страхування

Управління загальнообов'язковим соціальним страхуванням. Страхувальні фонди та управління ними. Нагляд у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування. Повноваження та функції Наглядової ради, засоби нагляду. Правління фонду, виконавчі дирекції, органи на місцях та їх повноваження.

Права та обов'язки суб'єктів загальнообов'язкового державного соціального страхування. Відповідальність суб'єктів соціального страхування.

Напрямки вдосконалення державної політики у сфері соціального страхування.

Тема 4. Фінансове забезпечення соціального страхування

Необхідність і значення єдиного соціального внеску. Принципи збору та ведення обліку єдиного внеску. Платники єдиного внеску. Порядок нарахування, обчислення та сплати єдиного внеску. Розмір єдиного внеску та пропорції його розподілу за видами загальнообов'язкового державного соціального страхування. Орган, що здійснює збір та веде облік єдиного внеску, його повноваження та відповідальність. Склад, порядок ведення та використання даних Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування. Порядок здійснення державного нагляду за збором та веденням обліку єдиного внеску.

Змістовий модуль 2.

Прикладні аспекти соціального страхування.

Тема 5. Страхування тимчасової втрати працездатності

Необхідність, сутність та значення страхування тимчасової втрати працездатності (далі СТВП). Суб'єкти загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Право громадян на матеріальне забезпечення та соціальні послуги за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням.

Фонд соціального страхування з тимчасової витрати працездатності його функції. Використання коштів фонду. Види матеріального забезпечення та соціальних послуг за ЗДСС у зв'язку ТВП та витратами, зумовленими похованням. Розмір допомоги.

Тема 6. Страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання

Необхідність та сутність страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання. Гарантії забезпечення прав застрахованим при страхуванні від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання.

Суб'єкти об'єкти страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання. Особи, які підлягають обов'язковому страхуванню від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання. Страхові експерти з охорони праці, їх права та функції. Добровільне страхування від нещасного випадку.

Тема 7. Медичне страхування

Необхідність, сутність, завдання, форми організації медичного страхування в Україні. Становлення та історичний розвиток медичного страхування. Принципи та функції медичного страхування.

Суб'єкти медичного страхування та їх характеристика.

Обов'язкове медичне страхування та його характеристика. Державна програма медичного страхування.

Добровільне медичне страхування та його характеристика. Приватна програма медичного страхування.

Тема 8. Страхування на випадок безробіття

Необхідність та сутність страхування на випадок безробіття. Основні терміни: об'єкт страхування на випадок безробіття; часткове безробіття; страховий випадок; втрата роботи з незалежних причин; підходяща робота; страховий стаж.

Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття його функції. Види матеріального забезпечення та соціальних послуг соціального страхування на випадок безробіття. Умови та тривалість виплати допомоги по безробіттю.

Тема 9. Пенсійне страхування

Необхідність та значення пенсійного страхування. Принципи державного пенсійного страхування. Структура системи пенсійного страхування в Україні: солідарна система державного пенсійного страхування; накопичувальна система пенсійного страхування; система недержавного пенсійного страхування.

Суб'єкти системи пенсійного страхування. Особи, які підлягають державному пенсійному страхуванню. Право громадян України на отримання пенсійних виплат та соціальних послуг.

Соціальні виплати непрацездатним громадянам. Види пенсійних виплат соціальних послуг.

4. Структура залікового кредиту з дисципліни “Соціальна допомога”

Денна форма навчання

Теми	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1.					
Теоретичні та методичні засади в соціальному страхуванні					
Тема 1. Сутність, принципи і роль соціального страхування	2	2	9	2	
Тема 2. Іноземний досвід у сфері соціального страхування.	2	2	9		
Тема 3. Державне регулювання соціального страхування	4	4	9		
Тема 4. Фінансове забезпечення соціального страхування	4	4	8		
Змістовий модуль 2.					
Прикладні аспекти соціального страхування					
Тема 5. Страхування тимчасової витрати працездатності	4	4	9		
Тема 6. Страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання	4	4	9		
Тема 7. Медичне страхування	4	4	9	2	
Тема 8. Страхування на випадок безробіття	4	4	9		
Тема 9. Пенсійне страхування	2	2	9	2	
Разом:	30	30	80	6	

5. Тематика практичних занять

Змістовий модуль 1.

Теоретичні та методичні засади в соціальному страхуванні

Тема 1. Сутність, принципи і роль соціального страхування.

Питання для обговорення:

1. Сутність та принципи загальнообов'язкового державного соціального страхування
2. Види загальнообов'язкового державного соціального страхування (ЗДСС).
3. Страховий ризик. Страхові випадки. Об'єкти ЗДСС.
4. Суб'єкти ЗДСС: страховики, страхувальники, застраховані особи. Особи, які підлягають ЗДСС. Страховий стаж.

Тема 2. Іноземний досвід у сфері соціального страхування/

Питання для обговорення:

1. Моделі соціального страхування: моделі Бісмарка, моделі Беверіджа та їх характеристика.
2. Польська система соціального страхування.

3. Три елементи сучасних пенсійних систем: державний пенсійний фонд, недержавні пенсійні фонди, страхові компанії зі страхування життя і пенсій.

Тема 3. Державне регулювання соціального страхування/

Питання для обговорення:

1. Управління загальнообов'язковим соціальним страхуванням.
2. Страхові фонди та управління ними.
3. Нагляд у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування. Повноваження та функції Наглядової ради, засоби нагляду. Правління фонду, виконавчі дирекції, органи на місцях та їх повноваження.
4. Права та обов'язки суб'єктів загальнообов'язкового державного соціального страхування.
5. Відповідальність суб'єктів соціального страхування.
6. Напрямки вдосконалення державної політики у сфері соціального страхування.

Тема 4. Фінансове забезпечення соціального страхування.

Питання для обговорення:

1. Необхідність і значення єдиного соціального внеску.
2. Принципи збору та ведення обліку єдиного внеску. Платники єдиного внеску.
3. Порядок нарахування, обчислення та сплати єдиного внеску. Розмір єдиного внеску та пропорції його розподілу за видами загальнообов'язкового державного соціального страхування.
4. Орган, що здійснює збір та веде облік єдиного внеску, його повноваження та відповідальність.
5. Склад, порядок ведення та використання даних Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування.
6. Порядок здійснення державного нагляду за збором та веденням обліку єдиного внеску.

Змістовий модуль 2.

Прикладні аспекти соціального страхування.

Тема 5. Страхування тимчасової витрати працездатності.

Питання для обговорення:

1. Необхідність, сутність та значення страхування тимчасової витрати працездатності (далі СТВП).
2. Суб'єкти загальнообов'язкового державного соціального страхування.
3. Право громадян на матеріальне забезпечення та соціальні послуги за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням.
4. Фонд соціального страхування з тимчасової витрати працездатності його функції.
5. Використання коштів фонду. Види матеріального забезпечення та соціальних послуг за ЗДСС у зв'язку ТВП та витратами, зумовленими похованням. Розмір допомоги.

Тема 6. Страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання.

Питання для обговорення:

1. Необхідність та сутність страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання.
2. Гарантії забезпечення прав застрахованим при страхуванні від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання.
3. Суб'єкти об'єкти страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання.
4. Особи, які підлягають обов'язковому страхуванню від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання.
5. Страхові експерти з охорони праці, їх права та функції. Добровільне страхування від нещасного випадку.

Тема 7. Медичне страхування.

Питання для обговорення:

1. Необхідність, сутність, завдання, форми організації медичного страхування в Україні.
2. Становлення та історичний розвиток медичного страхування. Принципи та функції медичного страхування.
3. Суб'єкти медичного страхування та їх характеристика.
4. Обов'язкове медичне страхування та його характеристика.
5. Державна програма медичного страхування.
6. Добровільне медичне страхування та його характеристика. Приватна програма медичного страхування.

Тема 8. Страхування на випадок безробіття.

Питання для обговорення:

1. Необхідність та сутність страхування на випадок безробіття.
2. Основні терміни: об'єкт страхування на випадок безробіття; часткове безробіття; страховий випадок; втрата роботи з незалежних причин; підходяща робота; страховий стаж.
3. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття його функції.
4. Види матеріального забезпечення та соціальних послуг соціального страхування на випадок безробіття.
5. Умови та тривалість виплати допомоги по безробіттю.

Тема 9. Пенсійне страхування.

Питання для обговорення:

1. Необхідність та значення пенсійного страхування. Принципи державного пенсійного страхування.
2. Структура системи пенсійного страхування в Україні: солідарна система державного пенсійного страхування; накопичувальна система пенсійного страхування; система недержавного пенсійного страхування.
3. Суб'єкти системи пенсійного страхування. Особи, які підлягають державному пенсійному страхуванню.
4. Право громадян України на отримання пенсійних виплат та соціальних послуг.

5. Соціальні виплати непрацездатним громадянам.
6. Види пенсійних виплат соціальних послуг.

6. Комплексне практичне індивідуальне завдання

КПЗ виконується студентами у формі письмового опрацювання наукових статей, окремих посібників, нормативно-правових актів, статистичних даних, що стосуються навчальної дисципліни «Соціальне страхування»

Варіанти КПЗ з дисципліни «Соціальне страхування»

1. Необхідність і сутність загальнообов'язкового державного соціального страхування.
2. Значення соціального страхування в системі соціального захисту населення.
3. Функції та принципи загальнообов'язкового державного соціального страхування.
4. Види соціальних послуг та матеріального забезпечення за загальнообов'язковим соціальним страхуванням.
5. Види загальнообов'язкового державного соціального страхування.
6. Страхові фонди загальнообов'язкового державного соціального страхування.
7. Моделі соціального страхування та їх характеристика.
8. Організація системи соціального страхування в Німеччині, Англії, Франції.
9. Система соціального страхування в США.
10. Польська система соціального страхування.
11. Досвід Республіки Польща здійсненні пенсійної реформи 1999 року.
12. Елементи сучасних пенсійних систем: державний пенсійний фонд, страхові компанії зі страхування життя та пенсій.
13. Необхідність, сутність та значення державного регулювання соціального страхування.
14. Правові підстави державного регулювання соціального страхування.
15. Управління загальнообов'язковим соціальним страхуванням.
16. Нагляд у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування.
17. Права та обов'язки суб'єктів загальнообов'язкового державного соціального страхування.
18. Відповідальність суб'єктів загальнообов'язкового державного соціального страхування.
19. Необхідність та принципи збору єдиного соціального внеску.
20. Платники єдиного соціального внеску їх класифікація.
21. Порядок нарахування, обчислення та сплати єдиного соціального внеску.
22. Орган, що здійснює збір та веде облік єдиного соціального внеску, його повноваження та відповідальність.
23. Державний реєстр загальнообов'язкового державного соціального страхування, його основні завдання.
24. Необхідність і сутність страхування тимчасової витрати працездатності.

25. Суб'єкти соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.
26. Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності та його завдання.
27. Види матеріального забезпечення та соціальні послуги страхування тимчасової втрати працездатності.
28. Порядок розрахунку матеріального забезпечення страхування тимчасової втрати працездатності.
29. Зарубіжний досвід у сфері соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.
30. Державна політика в сфері охорони праці.
31. Необхідність, сутність та значення страхування від нещасного випадку на виробництві.
32. Фінансування страхування від нещасних випадків на виробництві та професійного захворювання.
33. Управління страхуванням від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання.
34. Соціальні виплати та послуги, які здійснюються Фондом соціального страхування.
35. Відповідальність страхувальника та застрахованої особи за невиконання умов страхування.

7. Самостійна робота

№ п/п	Тематика	К-сть годин
1	Сутність, принципи і роль соціального страхування	9
2	Іноземний досвід у сфері соціального страхування	9
3	Державне регулювання соціального страхування	9
4	Фінансове забезпечення соціального страхування	8
5	Страхування тимчасової витрати працездатності	9
6	Страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання	9
7	Медичне страхування	9
8	Страхування на випадок безробіття	9
9	Пенсійне страхування	9
Разом:		80

Самостійна робота студентів має на меті формування пізнавальної активності студентів, засвоєння ними основних умінь та навичок роботи з навчальними матеріалами, поглиблення та розширення вже набутих знань, підвищення рівня організованості студентів тощо.

У процесі самостійної роботи студенти мають оволодіти вміннями та навичками:

- організації самостійної навчальної діяльності;
- самостійної роботи в бібліотеці з каталогами;
- праці з навчальною, навчально-методичною, науковою, науково-популярною літературою;
- конспектування літературних джерел;
- роботи з довідковою літературою;

- опрацювання статистичної інформації;
- написання рефератів з проблем курсу.

8. Тренінг з дисципліни

Організація і проведення тренінгу (4 год.)

Тематика: Тренінг з соціального захисту.

Мета тренінгу: досягти спільного розуміння сутності та цінностей соціального захисту в Україні.

Завдання тренінгу:

- отримання знання по державне регулювання рівня і якості життя населення.
- Провести порівняльний аналіз правової бази соціального страхування в Україні і світі.
- Проаналізувати фінансовий механізм регулювання соціального страхування.
- Розглянути фінансові та організаційні засади соціального страхування.
- Вивчити досвід регулювання соціального регулювання в Україні.

Під час тренінгу розглядатимуться такі питання:

- Що собою становить механізм державного регулювання соціального страхування.
- Які показники характеризують рівень життя населення.
- Класифікація соціальних нормативів.
- Що включають в себе державні соціальні гарантії.
- Що включає державне регулювання загальнообов'язкового державного соціального страхування в Україні.
- Взаємозв'язок суб'єктів загальнообов'язкового державного соціального страхування.
- Роль та місце Міністерства соціальної політики в державному регулюванні соціального страхування.
- Які є обов'язкові складові соціального страхування?
- Хто бере участь у соціальному страхуванні й чому?
- Без чого неможливе соціальне страхування:
- Розуміння для чого соціальне страхування потрібне.
- Пріоритети, цінності, бачення, місія соціального страхування
- Стратегічні цілі, стратегічні завдання, стратегічні види соціального страхування

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Соціальне страхування» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;

- наскрізні проекти;
- командні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- оцінювання результатів КПІЗ;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- ректорська контрольна робота;
- екзамен;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Соціальне страхування» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2 (ректорська контрольна робота)	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за КПІЗ, враховуючи поточне опитування)	Заліковий модуль 4 (екзамен)
20%	20%	20%	40%
7тиждень	13 тиждень	15 тиждень	Згідно розкладу

Шкала оцінювання:

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Електронний варіант лекцій	1-9
2.	Електронний варіант практичних занять	1-9

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Архангельський Ю. Дієві чинники зменшення бідності в Україні /Ю. Архангельський, Ю. Мотиченко // Україна: аспекти праці. – 2005. – № 1. –С. 35–40.

2. Артюх Т.М. Страхування: підручник / Розділ «Медичне страхування». – Керівник авт. Колективу і наук. ред. С.С. Осадець. Вид. друге, переробл., і доп., – К.: КНЕУ, 2002. – 559 с.
3. Багнюк І. Хто і коли має право на пенсію за вислугу років / І. Багнюк // Все про бухгалтерський облік. – 2003. – № 18. – С. 33–35.
4. Бандур С.І. Система соціального страхування в Україні: сучасний стан та шляхи розвитку / С.І. Бандур, О.О. Кучинська // Україна: утвердження незалежної держави: 1991-2001. – К., 2001.
5. Банях В. Механізм соціального страхування населення / В. Банях. – Видання Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка. Серія «Економіка». – 2007. – № 94–95. – С. 60–63.
6. Борщ Н. Виплати за соціальним страхуванням / Н. Борщ, О. Андрусь, В. Кузнецов, М. Казанова // Пяте видання, перероб. і доп. – Харків.: Фактор. – 2008. – 192 с.
7. Березіна С. Пенсійна реформа в Швеції різноманітна як шведський стіл / С. Березіна // Вісник Пенсійного фонду України. – 2002. – № 5–6. – С. 61–67.
8. Внукова Н.М. Соціальне страхування / Н.М. Внукова, Н.В. Кузьминчук // Навчальний посібник. – Київ. – Кондор, 2006. – 348 с.
9. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування та пенсійне забезпечення: Статистичний збірник. – Київ, 2005. – 49 с.
10. Зайчук Б.О. Загальнообов'язкове державне пенсійне страхування / Б.О. Зайчук, О.Б. Зарудний, С.Б. Березіна, В.Т. Александров, С.М. Недбаєва. – Київ: НВП «АВТ», 2004. – 256 с.
11. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» № 1058-IV від 09.07.2003 // Податки та бухгалтерський облік. – 2008. – № 70.
12. Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення» № 1057 –IV від 09.07.2003. // Податки та бухгалтерський облік. – 2003. – № 75.
13. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про пенсійне забезпечення» № 854-IV від 22.05.2003 // Соціальний захист. 2003. – № 6.
14. Закон України № 2464-VI «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування». – Режим доступу: <http://www.profiwins.com.ua/uk/legislation/laws/916.html>.
15. Закону України «Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи» (№ 3668-VI).
16. Конопліна Ю. Соціальне страхування / Ю. Конопліна // Навч. Посіб. – Суми: ВТД «Університетська книга». – 2008. – 224 с.
17. Лехан В.М. Стратегічні напрямки розвитку охорони здоров'я в Україні // В. М. Лехан. К.: Сфера, 2001. – 174 с.
18. Машкін В. Перспективи реформування системи соціального страхування / В. Машкін // Вісник Пенсійного фонду України. – 2005. – № 3.
19. Нагайчук Н. Роль страхових медичних організацій у фінансуванні профілактичних заходів // Н. Нагайчук. Економіка: проблеми теорії та практики. Дніпропетровськ: ДНУ. 2004. – С. 64–69.
20. Новіков В. Актуальні питання реформування системи соціального захисту населення / В. Новіков // Україна: аспекти праці. – 2005. – № 4. – С. 6–11.

- 21.Новіков В. Організація і розвиток соціальної сфери – зарубіжний і вітчизняний досвід / В. Новіков // К.: Інститут економіки НАН України, 2000. – 246 с.
- 22.Плаксій М. Система соціального страхування Республіки Польща /М. Плаксій // Вісник Пенсійного фонду України. – 2009. – № 3. – С.14–17.
- 23.Скуратівський В. Основи соціальної політики / В. Скуратівський,О. Палій //К.: МАУП. – 2002. – 200 с.
- 24.Сташків Б.І. Право соціального обслуговування / Б.І. Сташків //Навчальний посібник / Серія «Вища освіта ХХІ століття» – Київ, 2007 –«Знання» 567 С.
- 25.Стеценко С.Г. Медичне право України: правові засади забезпечення медичного страхування / С.Г. Стеценко, В.Ю. Стеценко, Я.М. Шатковський //Монографія – Київ, 2010 – Атіка– 206 с.
- 26.Чухно А.А. Здравоохранение: экономика, маркетинг, менеджмент./А.А.Чухно // Учеб.пособие // Сімферополь. Таврида. 2001. – 340 с.
- 27.Юрій С.І. Соціальне страхування / С.І. Юрій, М.П. Шаварина,Н.В. Шаманська. – К.:Кондор, 2004. – 462 с.
- 28.Закон України Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці. Відомості Верховної Ради, 2015,№ 11, Ст.75.